

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS IR
LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJOS
DVIŠALĖ KOMISIJA**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2021 m. liepos 5 d. Nr. LV-

Vilnius

POSĖDŽIO DALYVIAI:

Dvišalės komisijos nariai: Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė (posėdžio pirmininkė), ekonomikos ir inovacijų ministrė Aušrinė Armonaitė, finansų ministrė Gintarė Skaistė, vidaus reikalų viceministrė Sigita Ščajevienė (pavadavo vidaus reikalų ministrę Agnė Bilotaitę), Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentas Mindaugas Sinkevičius, Akmenės rajono meras Vitalijus Mitrofanovas, Elektrėnų meras Kęstutis Vaitukaitis.

Kiti dalyviai: LR Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkas Mykolas Majauskas, finansų viceministras Mindaugas Liutvinskas, Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorė Roma Žakaitienė, Ministro Pirmininko patarėjas Vaidas Navickas, Ministro Pirmininko patarėjas Dalius Krinickas, Finansų ministerijos Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo skyriaus patarėjas Artūras Kriuka, Lietuvos savivaldybių asociacijos: patarėja ekonomikos ir susisiekimo klausimais Dovilė Sujetaitė, patarėjas savivaldybių finansų ir ekonomikos klausimais Giedrius Lingis, patarėja savivaldybių administravimo klausimais Linda Kreimerytė, Vyriausybės kanceliarijos: Ekonomikos politikos grupės vadovė Lina Liubauskaitė, Viešojo valdymo grupės patarėjas Audrius Kasinskas.

POSĖDŽIO DARBOTVARKĖ

1. Darbotvarkės tvirtinimas.

2. Savivaldybių finansinio pajėgumo didinimas – darbo grupės, sudarytos Ministro Pirmininko 2021-04-06 potvarkiu Nr. 44, rezultatų aptarimas.

3. Kiti klausimai.

1. SVARSTYTA. Darbotvarkės tvirtinimas.

NUTARTA. Darbotvarkė patvirtinta bendru sutarimu.

2. SVARSTYTA. Savivaldybių finansinio pajėgumo didinimas – darbo grupės, sudarytos Ministro Pirmininko 2021-04-06 potvarkiu Nr. 44, rezultatų aptarimas.

Konstatuota, kad darbo grupės veikla buvo rezultatyvi – įvyko 17 susitikimų Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijoms aptarti. Iš EBPO teiktų 40-ies rekomendacijų 37-ioms pritarta (iš jų trims pritarta iš dalies). Pabrėžtas principinis siekis, kad vietos išlaidos turėtų būti didesne dalimi finansuojamos iš vietoje gaunamų pajamų, – šiuo metu savivaldybių mokestinės pajamos sudaro tik apie 4 proc. jų biudžeto, kita dalis gaunama iš valstybės. Tačiau, remiantis darbo grupės posėdžių metu iš CPVA gautais duomenimis,

savivaldybės surenka santykinai nedidelę dalį mokestinių pajamų, kurias galėtų surinkti iš šiuo metu galiojančių mokesčių ir rinkliavų.

Aptartos esminės EBPO rekomendacijos, dėl kurių tolesnių įgyvendinimo veiksmų apimčių, terminų ir atsakingų institucijų sutarta darbo grupės veiksmų plane (pridedama).

Konstatuota, kad likę sąlyginiai du klausimų blokai, dėl kurių nepavyko visiškai susitarti:

1) klausimai, susiję su valstybės biudžeto tikslinių dotacijų naudojimu ir savivaldybių GPM netekčių kompensavimu dėl centrinės valdžios sprendimų įtakos;

2) fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi klausimai.

Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) atstovai atkreipė dėmesį, jog vienas didžiausių iššūkių savivaldybėms yra jų negalėjimas įgyvendinti investicinių projektų dėl to, kad negali pasiskolinti pakankamai lėšų jiems įgyvendinti. Savivaldybių skolinimasi riboja Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas (toliau – Konstitucinis įstatymas). Pabrėžė, kad dėl COVID-19 pandemijos Europos Komisija atlaisvino fiskalinės drausmės taisyklės ES valstybėms narėms. Vadovaujantis šia išimtimi, Konstituciniame įstatyme įteisintos fiskalinės drausmės taisyklės nėra taikomos valstybės biudžetui, tačiau ir toliau taikomos savivaldos sektoriui. Kadangi Stabilumo ir augimo pakto bendroji išimtis taikoma visam valdžios sektoriui, įskaitant ir savivaldos sektorių, vadinasi, ji turėtų būti pritaikyta ir savivaldybių biudžetams.

LSA atstovų teigimu, savivalda savo esme nėra verslas, dėl to kalbėti apie visų investicinių projektų finansinį atsiperkamumą neįmanoma. Savivaldybių viešosios investicijos daugeliu atveju įgyvendina socialinio pobūdžio projektus, kurie iš esmės negali generuoti pakankamos finansinės grąžos, tačiau duoda socialinę, aplinkosauginę ir kitokią nefinansinę naudą. Esminis tikslas – turėti galimybę pasiskolinti lėšų visoms investicijoms, įskaitant neatsiperkančias. Jei yra būtini papildomi saugikliai, siekiant drausmės, juos būtų galima taip pat nustatyti, tačiau esama situacija dėl skolinimosi yra keistina.

Tikslinių dotacijų grąžinimas metų pabaigoje neskatina jas naudoti taupiai ir efektyviai, daugiau priešingai – jei dotacijos nepanaudojamos dotacijos, tada rizika yra jas panaudoti metų pabaigoje neefektyviai. Todėl LSA siūlo savivaldybės gautas ir nepanaudotas valstybės biudžeto dotacijų sumas, įvykdžius valstybės institucijų ir įstaigų nustatytus tikslus, uždavinius ar rodiklius, palikti savivaldybei ir leisti jas naudoti kitiems tikslams toje pačioje valstybės veiklos srityje.

LSA atstovai pabrėžė savivaldybių pajamų stabilumo ir neliečiamumo užtikrinimo būtinybę, kad savivaldybių GPM pajamos nenukentėtų dėl centrinės valdžios sprendimų. Kai sprendimus priima centrinės valdžios institucijos, valstybės biudžetas turėtų 100 procentų prisiimti finansines netektis ir neperkelti dalies jų savivaldybių biudžetams. Ateityje ir toliau gali būti teikiamos GPM pajamas mažinančios iniciatyvos (pvz., neapmokestinamojo pajamų dydžio mažinimas), todėl GPM netekčių problema savivaldybėms lieka labai aktuali.

Taip pat galutinai nesusitarta dėl skolinimosi agentūros steigimo. Savivaldybės norėtų, kad tai būtų centrinei valdžiai priklausantis savivaldybių skolinimosi finansinis instrumentas / mechanizmas, kadangi valstybė gali pasiskolinti daug geresnėmis sąlygomis nei savivaldybės. Tai taip pat leistų vykdyti savivaldybių skolinimosi priežiūrą.

Vyriausybės atstovai konstatavo, kad atskiros savivaldybės ekonominį potencialą vertinti ir prognozuoti sudėtinga, skolintis savivaldybėms galima, bet visada lieka klausimas, kas grąžins pasiskolintas lėšas. Jei savivaldybė nepajėgia jų grąžinti, atsakomybė tenka centrinei valdžiai ir valstybės biudžetui. Kita vertus, savivaldybės pačios turėtų būti aktyvesnės, nes dabar jos surenka tik apie trečdalią to, ką, realiai vertinant, galėtų surinkti iš esamų mokesčių ir rinkliavų. Kitas svarbus klausimas – racionalus lėšų panaudojimas. Šiuo metu Lietuvoje egzistuoja ydinga praktika, kai kiekviena savivaldybė planuoja tokius pačius ar panašius objektus, nors galėtų planuoti regiono

principu ar bendradarbiauti tarpusavyje dėl infrastruktūros sukūrimo ir panaudojimo. Taip būtų užtikrintas efektyvus planavimas ir infrastruktūros panaudojimas.

Vyriausybės atstovai taip pat sutiko, kad esama valstybės biudžeto dotacijų sistema ne visada skatina siekti efektyvumo, nemotyvuoja. Svarstytinas esamos sistemos tobulinimas – tai galėtų būti ministerijoms paskata turėti geresnes matavimo metodikas, nei kad jos turi dabar. Viena vertus, metodikos turėtų užtikrinti reikiamą funkcijų finansavimą, kita vertus, jei savivaldybės sugeba optimizuoti veiklas, tai turėtų būti skatinama. Funkcijų peržiūros ir ilgalaikio planavimo kontekste turėtų atsirasti galimybės savivaldybėms priimti tam tikrus optimizavimo sprendimus, jeigu tai neblogintų paslaugų kokybės, ir už tai gauti tam tikras paskatas. Dėl Konstitucinio įstatymo galima ir reikia diskutuoti, bet, atsižvelgiant į tai, kad šis įstatymas yra konstitucinis, būtina gerai pasverti ir parengti kokybiškus jo pakeitimus.

NUTARTA:

1. Bendru sutarimu pritarti rekomendacijoms, dėl kurių buvo sutarta darbo grupės posėdžiuose, ir šių rekomendacijų įgyvendinimo planui (pridedama).
2. Prašyti LR Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininko Mykolo Majausko koordinuoti klausimo dėl Konstitucinio įstatymo keitimo svarstymą atsižvelgiant į komiteto veiklą ir, jį apsvarsčius, pateikti Dvišalei komisijai siūlymus dėl atitinkamų įstatymo pakeitimų.
3. Kitą Dvišalės komisijos posėdį preliminariai organizuoti prieš prasidedant Seimo rudens sesijai.

3. SVARSTYTA. Kiti klausimai.

Dvišalė komisija trumpai aptarė migracijos klausimą.

Ministrė Pirmininkė
Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentas
Posėdžio sekretorius

Ingrida Šimonytė
Mindaugas Sinkevičius
Audrius Kasinskas